

Conference Programme

Mediterranean Forum of Early Childhood Music Education and Musical Childhoods

C.C.R.S.M. Cyprus Centre for the Research and Study of Music

**International Conference
Nicosia, 20-22 April 2018**

<http://www.musicchildhoodsforum18.com/>

**European University Cyprus
Department of Arts
Cultural Centre**

Organised by the
C.C.R.S.M. Cyprus Centre for the Research and Study of Music
in collaboration with the
**C.A.P.P.E. Cyprus Association of Private Preschool Education, the
Department of Arts of the European University Cyprus**
and the contribution of the
Pancyprian Association of Private Music Teachers

The Mediterranean Forum of Early Childhood Music Education and Musical Childhoods constitutes a music and music education leadership initiative of the C.C.R.S.M. Cyprus Centre for the Study and Research of Music (www.ccrsm.org.cy)

Curator

Dr Avra Pieridou Skoutella, President, Board of Directors, C.C.R.S.M. Cyprus Centre for the Research and Study of Music, Cyprus

Academic Chair and Keynote Speaker 2018

Professor Donna Brink Fox, Senior Associate Dean of Academic and Student Affairs, Eastman School of Music, University of Rochester, USA.

Conference 2018 Hostess:

Dr Georgia Petroudi, Assistant Professor, Chair of the Department of Arts, European University Cyprus

For the Mediterranean Committee and the International Advisors please refer to the Forum's website <http://www.musicchildhoodsforum18.com/>

Organizing Committee of the International Conference 2018

Dr Avra Pieridou Skoutella, President, Board of Directors, C.C.R.S.M. Cyprus Centre for the Research and Study of Music

Dr Georgia Petroudi, Assistant Professor, Chair of the Department of Arts, European University Cyprus

Katherine Xenophontos, music educator, Regional Director Kindermusik Mediterranean Chapter

Evi Loizou, kindergarten educator, PhD Candidate University of Cyprus, Project Development Team, C.C.R.S.M. Cyprus Centre for the Research and Study of Music

Lavra Erakleous, President, C.A.P.P.E. Cyprus Association of Private Preschool Education

Dora Panagidou, Vice-President, C.A.P.P.E. Cyprus Association of Private Preschool Education

Theodosia Masoura, Treasurer, C.A.P.P.E. Cyprus Association of Private Preschool Education

Elli Timini Peratiti, Secretary, C.A.P.P.E. Cyprus Association of Private Preschool Education

Tonia Polycarpou, Vice-President, Pancyprian Organisation of Private Music Teachers

Maria Diamantidou, Secretary, Pancyprian Organisation of Private Music Teachers

ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΑΥΛΙΩΝ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Εργαστήριο 1

Κοιτάζοντας στον καθρέφτη: Η Μουσική Εκπαίδευση στην προσχολική ηλικία στην Ιταλία και την Ισπανία αντικατοπτρίζεται μέσα από τις ιδέες των Montessori, Stern και Gordon

Beth Bolton

Στόχος αυτού του 60λεπτου εργαστηρίου / παρουσίασης είναι να εξετάσει πρώτα βιντεοσκοπήσεις μαθημάτων μουσικής στην πρώτη παιδική ηλικία που πραγματοποιήθηκαν στην Ιταλία και την Ισπανία στα τέλη του 2017 και στη συνέχεια να συζητήσει τη διδασκαλία και τις αντιδράσεις των παιδιών υπό το πρίσμα των παρατηρήσεων και των κατευθυντήριων γραμμών που παρουσίασαν η Maria Montessori, Daniel Stern και Edwin Gordon.

Ο σκοπός αυτής της εξέτασης θα είναι να τονιστεί πώς τα παιδιά μαθαίνουν μουσική μέσα στα πλαίσια που περιγράφονται από αυτούς τους τρεις ερευνητές και να συζητηθεί η μουσική μάθηση όσον αφορά την παιδική ανάπτυξη, τον κοινωνικό κονστρουκτιβισμό και τη θεωρία της μουσικής μάθησης (music learning theory). Τέλος, οι συμμετέχοντες του εργαστηρίου θα μάθουν νέα τραγούδια και δραστηριότητες και θα συζητήσουν πώς μπορούν να εφαρμόσουν τις μεθόδους των Montessori, Stern και Gordon στη διδασκαλία νέου μουσικού υλικού. Οι συμμετέχοντες θα συζητήσουν για το πώς να προετοιμάζουν το περιβάλλον και να παρουσιάζουν τις κατάλληλες ευκαιρίες για τη μουσική μάθηση (Montessori), πώς να ενθαρρύνουν την κοινωνικά κατασκευασμένη μάθηση (Stern, Vygotsky) και πώς να ερμηνεύουν τις αντιδράσεις των παιδιών και να εξελίσσουν την μάθηση (Gordon).

Στόχος αυτού του εργαστηρίου είναι οι συμμετέχοντες να επικεντρωθούν βαθιά στην παρατήρηση και την αξιολόγηση της μάθησης των παιδιών σε χώρους μουσικής της πρώτης παιδικής ηλικίας. Πιθανές συνέπειες για τη μουσική εκπαίδευση θα μπορούσε να είναι η επανεστίαση της ακαδημαϊκής καθοδήγησης της πρώιμης παιδικής ηλικίας σε σχέση με την ηλικία και τις αναπτυξιακά κατάλληλες δραστηριότητες.

Εργαστήριο 2

Γενική Μουσική Ανάπτυξη στη Μουσική Εκπαίδευση Προσχολικής Ηλικίας «Τι κάνει τη Μουσική Διδασκαλία και Μάθηση να έχει νόημα;»

Χριστίνα Χαραλαμπίδου

Αυτό το εργαστήριο βασίζεται στη θεωρία του κονστρουκτιβισμού, του οποίου η εκμάθηση θεωρείται μεταβλητή και εξαρτάται από τις εμπειρίες του εκπαιδευόμενου σε συνδυασμό με το διδακτικό υλικό. Σε αυτό το πλαίσιο, εστιάζω ειδικά στην έρευνα της Lori Custodero για το πώς και γιατί η μουσική έχει νόημα για τους μαθητές και τους δασκάλους της πρώιμης παιδικής ηλικίας. Η Custodero προτείνει τρεις κύριους τομείς μουσικής μάθησης: την εφαρμογή μέσω αισθητικής εμπλοκής με ήχους, τη γνωστική επεξεργασία της μουσικής εμπειρίας και τη δημιουργικότητα μέσω μουσικών προκλήσεων και απόλαυσης.

Μέσω του αυτοσχεδιασμού, της σύνθεσης και της εκτέλεσης μπορούμε να ενθαρρύνουμε την ενεργό συμμετοχή και την ανάπτυξη της δημιουργικής σκέψης των παιδιών της πρώιμης ηλικίας. Συνδέοντάς τα με την «Εμπειρία Ροής» ως θεωρία της δημιουργικότητας, υποστηρίζει την αυθεντικότητα μιας ουσιαστικής μουσικής διδασκαλίας και εκμάθησης.

Στόχος μου είναι να παραδώσω ένα διαδραστικό εργαστήριο μουσικής προπαίδειας, το οποίο θα επιτρέψει στους συμμετέχοντες να έχουν μια εμπειρία από σειράς μουσικών δραστηριοτήτων μαζί με τη σημασία της ζωντανής μουσικής. Επιπλέον, θα συνειδητοποιήσουν τη σημασία της μουσικής δέσμευσης και δημιουργικότητας μεταξύ του παιδιού, του γονέα και του δασκάλου / μουσικού.

Οι συμμετέχοντες θα χρησιμοποιήσουν τραγούδια, κίνηση, μουσικά όργανα, απλές τεχνικές αυτοσχεδιασμού και θα συζητήσουν τις διάφορες εξελίξεις που αναπτύσσονται μέσα στις δραστηριότητες. Όλες οι δραστηριότητες θα συνοδεύονται από τον τζαζ πιανίστα κ. Μάριου Τούμπα.

Η «Αισθητική και Κοινωνική Μίμησης» αποτελεί την έναρξη της μουσικής επικοινωνίας μεταξύ μαθητών και ενηλίκων. Στην αρχή, τα παιδιά μαζί με τους ενήλικες καθιερώνουν μια επικοινωνία μέσω μίμησης και αυθορμητισμού. Στη συνέχεια, η μίμηση θα οδηγήσει στην «Εξερεύνηση» - διασύνδεση του επιλεγμένου μουσικού υλικού μαζί με τον αυτοσχεδιασμό και τις επιρροές του δασκάλου. Το επόμενο στάδιο είναι η «Αναδημιουργία», όπου οι μαθητές παρουσιάζουν πρωτοτυπία, ευελιξία, ευχέρεια, δράση, επεξεργασία, φαντασία, χιούμορ και συναισθήματα. Τέλος, αυτή η μουσική διαδικασία θα οδηγήσει στη «Γιορτή» - την «πρώτη» αυθεντική μουσική εμπειρία.

Οι δραστηριότητες θα χωριστούν σε κατηγορίες με βάση τον μουσικό άξονα:

1. Κοινωνικές δεξιότητες
2. Εκτέλεση (Κρουστά σώματος, ρυθμικά και μελωδικά όργανα)
3. Τραγούδι και κίνηση (ελεύθερη και οργανωμένη κίνηση)
4. Ακρόαση
5. Τραγούδι

Εργαστήριο 3

Musica in Culla - μουσική στη ζωή των παιδιών και στην πρώιμη παιδική ηλικία

Paola Anselmi

Τα πρώτα χρόνια της ζωής είναι θεμελιώδη και ουσιαστικά, και αποτελούν τη θεμελιώδη «στιγμή» στην παγκόσμια ανάπτυξη των παιδιών. Σημαντικές παράγοντες κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου είναι οι αισθητήριες αντιλήψεις του παιδιού, η γνωστική ανάπτυξη, η έκφραση και η διαχείριση των συναισθημάτων, η προέλευση των σχέσεων, η απόκτηση δεξιοτήτων, ανακαλύψεις και εξερευνήσεις, καλλιτεχνικές δεξιότητες και πολλά άλλα. Κατά τη διάρκεια του πρώτου μέρους της παιδικής ηλικίας, η εμπειρία της μουσικής συμβάλλει στην ανάπτυξη μας ως ανθρώπους που κοιτάζουν προς το μέλλον.

Η μουσική εκπαίδευση είναι μια φυσική διαδικασία που γεφυρώνει την εκφραστική γλώσσα, τη γνωστική και κοινωνικό-συναισθηματική ανάπτυξη και την απόκτηση εκφραστικών και δημιουργικών δεξιοτήτων, τα οποία είναι όλα βασικά στοιχεία για την δημιουργία του “εαυτού”. Στα πρώτα χρόνια της ζωής το παιδί είναι το κέντρο ενός «μικρόκοσμου» όπου οι ενήλικες είναι πολύ σημαντικά πρότυπα: οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί και, στην περίπτωση μας, οι μουσικοί εκπαιδευτικοί. Το παιδί ζει στο κέντρο μιας κοινωνίας που εξελίσσεται, μεταμορφώνεται και υποδέχεται καθημερινά ανθρώπους από διαφορετικούς πολιτισμούς και περιβάλλοντα. Η προσέγγιση της εκπαιδευτικής και μουσικής μεθοδολογίας που ονομάζεται Musica in Culla (<http://www.musicainculla.it/chi-siamo/metodologia/>) λαμβάνει υπόψη τα δύο προαναφερθέντα στοιχεία - την παγκόσμια παιδική ανάπτυξη και τις ισχυρές σχέσεις μεταξύ του παιδιού, της οικογένειας και την κοινωνίας - σε μια πορεία που στοχεύει στην οικοδόμηση ενός ποιοτικού μουσικού περιβάλλοντος και μιας υγιούς και ουσιαστικής καθημερινής μουσικής πρακτικής. Σε αυτά τα περιβάλλοντα, μέσω του παιχνιδιού και της ζωντανής μουσικής, το παιδί ζει πολλές εμπειρίες και δίνει ζωή σε μουσικές συμπεριφορές που συλλέγονται, ενισχύονται και μοιράζονται από τον εκπαιδευτικό μέσα στην μουσική κοινότητα στην οποία το παιδί ενεργεί. Το παιδί απολαμβάνει μια συλλογική μουσική παράσταση που υποστηρίζει τη μουσική, την κοινωνική και τη συναισθηματική ανάπτυξη. Μέσω πρακτικών εμπειριών που σχετίζονται με αισθητικές αντιληπτές εμπειρίες, χορούς, μουσικά παιχνίδια, συμβολισμούς, βιβλία, ηχητικά αντικείμενα και μικρά όργανα και αντικείμενα καθημερινής ζωής, το σεμινάριο στοχεύει να προσφέρει στους συμμετέχοντες την ευκαιρία να ζήσουν μαζί εμπειρίες που θα συμπεριληφθούν σε ένα μουσικό εκπαιδευτικό μονοπάτι αφιερωμένο στην πρώιμη παιδική ηλικία, ανοίγοντας ένα παράθυρο για πιθανές παιδαγωγικές και μεθοδολογικές εξελίξεις και ενσωματώσεις, με την πεποίθηση ότι δεν υπάρχει ενιαία και κερδοφόρα μέθοδος αλλά διαφορετικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις που ενδιαφέρονται για την εξέλιξη της παιδικής ηλικίας και της κοινωνίας μέσα στην οποία το παιδί μεγαλώνει και αναπτύσσεται. Όλες οι εμπειρίες θα υποστηριχθούν από παιδαγωγικές αρχές, προωθώντας προτάσεις και μεθόδους διδασκαλίας.

Εργαστήριο 4

Έλα και παίξε μαζί μου: Οικοδομώντας Μουσικές δεξιότητες και Κατανόηση στην Προσχολική Ηλικία

Donna Brink Fox

Αυτό το διαδραστικό μουσικό εργαστήριο σχεδιάστηκε με βάση ένα θεωρητικό πλαίσιο ανάπτυξης παιχνιδιού για μικρά παιδιά. Οι συμμετέχοντες θα εκτελέσουν παραδείγματα μουσικού παιχνιδιού μέσω τραγουδιού, φωνητικής εκτέλεσης, κίνησης, ακρόασης και εμπειρίες αναπαράστασης, ακολουθώντας τη διαδρομή ενός προγράμματος από τη βρεφική ηλικία μέχρι την ηλικία των έξι.

Εργαστήριο 5

Κοινωνικό-συναισθηματική μάθηση μέσω της μουσικής και της κίνησης

Παρουσιαστές: Popi Charitaki, Eleni Lagoudaki, Christina Pitsillou, Katherine Xenophontos and the Kindermusik educator team

Το εργαστήριο της Kindermusik έχει ως στόχο να παρουσιάσει τον τρόπο με τον οποίο η μουσική και κίνηση μετατρέπονται σε μια δυναμική κοινωνική μαθησιακή εμπειρία για τα παιδιά όλων των ικανοτήτων. Τα παιδιά όλων των ηλικιών χρησιμοποιούν τη μουσική ως μέσω έκφρασης και ιδιαίτερα τα παιδιά που έχουν ιδιαίτερες ανάγκες. Η ενεργής συμμετοχή βοηθάει τα παιδιά όλων των ικανοτήτων να μάθουν να λειτουργούν σαν ομάδα

και να συνεισφέρουν με το δικό τους μοναδικό τρόπο στη μουσική διαδικασία. Στην τάξη της Kindermusik ο δάσκαλος έχει τον ιδιαίτερο ρόλο, του να αποκαλύπτει την μοναδική προσωπικότητα κάθε παιδιού σε συνεργασία με τη ενεργή συμμετοχή του γονιού στην μαθησιακή διαδικασία. Έτσι η μουσική και η κίνηση γίνεται εργαλείο του δασκάλου και του γονιού για την κοινωνικό- συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού. Αυτό το εργαστήριο θα επικεντρωθεί στην κοινωνικό- συναισθηματική μάθηση για παιδιά όλων των ικανοτήτων, εστιάζοντας ειδικά σε επτά σημαντικές ικανότητες: αυτοπεποίθηση, περιέργεια, σκοπιμότητα, αυτοέλεγχο, σχετικότητα, επικοινωνία και συνεργασία. Οι συμμετέχοντες θα βιώσουν πώς αυτές οι ικανότητες παρουσιάζονται σε μια τάξη Kindermusik για την προώθηση της κοινωνικής συναισθηματικής ανάπτυξης στο μικρό παιδί. Όλες αυτές οι δεξιότητες είναι ανεκτίμητες στην πρώιμη παιδική ηλικία καθώς τα παιδιά προετοιμάζονται για το σχολείο, όπου θα αντιμετωπίσουν νέες προκλήσεις, θα αναπτύξουν περαιτέρω τις κοινωνικές τους δεξιότητες και θα αρχίσουν να σχηματίζουν νέες φιλίες. Μέσω της ενεργού συμμετοχής, αναλαμβάνοντας είτε τον ρόλο του γονέα είτε του παιδιού, οι συμμετέχοντες θα μάθουν πώς να εντοπίζουν κάθε ικανότητα και να εφαρμόζουν μουσικοκινητικές δραστηριότητες, προωθώντας την ανάπτυξη της κοινωνικό- συναισθηματικής μάθησης στο περιβάλλον της τάξης.

Εργαστήριο 6

Μουσικό Παιχνίδι και Χορός

Hayaf Yassine

Οι στόχοι του εργαστηρίου είναι οι συμμετέχοντες:

1. Να παίζουν το όργανο «παιδαγωγικό σαντούρι»
2. Να χορέψουν το Λιβανέζικο λαϊκό και παραδοσιακό χορό Dabke
3. Να εκτελέσουν ρυθμικούς κύκλους από τη δημοφιλή Λιβανέζικη παράδοση
4. Να εκτελέσουν σειρά χρονικών υποδιαίρεσεων του δεύτερου μέσου ($\frac{3}{4}$) και του τρίτου μέσου (1 και $\frac{3}{4}$).

Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου οι συμμετέχοντες θα:

- Μάθουν μια μελωδία από τη δημοφιλή Λιβανέζικη κληρονομιά (*Hūnwāra*) εκτελώντας την στο «παιδαγωγικό σαντούρι», συνοδευόμενη από κρουστά όργανα
- Μάθουν *Dabke* (η Βόρεια *Rabza*)
- Γράψουν νότες (μια μουσική φράση τουλάχιστον) από τα δεξιά στα αριστερά
- Εκτελέσουν μελωδικές, ακουστικές και ρυθμικές ασκήσεις

Εργαστήριο 7

Ομαδική σύνθεση παιδιών με παραδοσιακά παραμύθια

Nahla Mattar

Το εργαστήριο στοχεύει να δουλέψει με παιδιά από την τοπική κοινότητα ηλικίας 10 ετών, για τη σύνθεση μουσικής σε ένα Αιγυπτιακό και Κυπριακό παραμύθι, χρησιμοποιώντας ένα προτεινόμενο σύστημα, το οποίο η εμπνευστή ανέπτυξε στο Κάιρο και το οποίο θα αναλυθεί σε κείμενο γραπτώς στο ίδιο συνέδριο. Η επιλεγόμενη ιστορία θα είναι ιδιαίτερη για την Αιγυπτιακή κουλτούρα, θα μεταφραστεί στην Αγγλική γλώσσα και θα είναι προετοιμασμένη σε σχέση με τους κεντρικούς ήρωες με μάσκες και εποπτικά μέσα. Το παραμύθι θα συζητηθεί με τα παιδιά (15 λεπτά). Με την περιγραφή κάθε ήρωα της ιστορίας, θα σχεδιαστεί συνεργατικά κίνηση σε συνδυασμό με μάθηση και δημιουργία κάποια μελωδικά/ρυθμικά μοτίβα και μοτίβα ηχοχρώματος. Εκτελεστές θα παίζουν μοτίβα ηχοχρώματος στο όργανο (20 λεπτά). Τα παιδιά θα χωριστούν σε ομάδες με συγκεκριμένες ευθύνες: του αρχηγού, κάποιου που θα κρατάει τον παλμό, του καινοτόμου σχεδιαστή και του εκτελεστή. Διάφοροι τύποι μουσικών μοτίβων θα αναπαρασταθούν (μέσω καρτών) στα παιδιά για να επιλέξει με ποιά θα εργαστεί με την ομάδα του (30 λεπτά). Κάθε ομάδα θα παραδώσει στους εκτελεστές την παρτιτούρα με τη μουσική σύνθεση να την εκτέλεση με τον κορυφαίο/μάεστρο να προσέχει την αναπαράσταση. Αφού εκτελεστούν όλα τα κομμάτια ξεχωριστά, θα ακολουθήσει συζήτηση αναφορικά με το πώς κάθε ομάδα σύνθεσε διαφορετική μουσική (5 λεπτά για την κάθε ομάδα και 5 λεπτά συζήτηση). Ταυτόχρονα, άλλα δύο ή τρεις ομάδες θα εργάζονται με ένα Κυπριακό παραμύθι που θα επιλέξουν και θα το αναπαραστήσουν με τον ίδιο τρόπο.

Εργαστήριο 8

Πώς διαμορφώνουμε ένα Μάθημα Μουσικής για Νήπια

Μαρία Δημοσθένους

Σε αυτό το εργαστήριο οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να δουν πώς είναι μία μουσική τάξη για νήπια και ποιες είναι οι αρχές που ακολουθούνται για να δημιουργηθεί ένα επιτυχημένο σχέδιο μαθήματος. Θα δοθεί λεπτομερής ανάλυση για τη διαμόρφωση ενός σχεδίου μαθήματος.

Οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν μια ποικιλία τραγουδιών, δραστηριοτήτων και μουσικών παιχνιδιών με σκοπό να κατανοήσουν τον σκοπό της κάθε δραστηριότητας. Επιπλέον, θα παρουσιαστούν διάφορα όργανα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε ένα μάθημα μουσικής με νήπια καθώς και ο τρόπος με τον οποίο μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

Τέλος, θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στον τρόπο εκτέλεσης ενός σχεδίου μαθήματος. Θα παρουσιαστούν τεχνικές διαχείρισης τάξης, πώς κερδίζουμε το ενδιαφέρον των παιδιών και πώς τα εμπνέουμε να συμμετέχουν στο μάθημα και να συνεργάζονται με τους συμμαθητές τους.

Εργαστήριο 9

Μαθήματα Ρυθμικής (eurhythmics) για παιδιά προσχολικής ηλικίας - επιλεγμένα θέματα

Barbara Dutkiewicz

Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου θα παρουσιαστούν στους συμμετέχοντες οι βασικές μορφές ασκήσεων ρυθμικής που χρησιμοποιούνται στη μουσική εκπαίδευση μικρών παιδιών, και θα έχουμε την ευκαιρία να παρατηρήσουμε πώς χτίζεται ένα μάθημα Ρυθμικής (eurhythmics). Οι συμμετέχοντες θα εισαχθούν στα κύρια επιλεγμένα θέματα και τα μουσικά φαινόμενα με τα οποία χρησιμοποιείται αυτή η μέθοδος στην προσχολική εκπαίδευση. Για παράδειγμα: παύσεις, ασκήσεις αναστολής-υποκίνησης, επιλεγμένες ρυθμικές αξίες, αλλαγές στο ύψος των ήχων, ρυθμός και χρωματισμοί.

Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου, οι ασκήσεις θα παρουσιαστούν σε μια ευκολότερη έκδοση - για πολύ μικρά παιδιά - και πιο περίπλοκες - για ελαφρώς μεγαλύτερα παιδιά. Οι συμμετέχοντες θα δουν πώς αναπτύσσονται οι ασκήσεις μέσα σε μια συγκεκριμένη θεματική ενότητα. Στη συνέχεια θα ακολουθήσουν αναδιαμορφωμένες ασκήσεις με αναλυτικό σχολιασμό. Το εργαστήριο έχει χαρακτήρα ενεργούς συμμετοχής, όπου μέσω της κίνησης και του τραγουδιού διδάσκονται επιλεγμένα μουσικά φαινόμενα. Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να φορούν άνετα ρούχα.

Εργαστήριο 10

Βαλίτσα – Ένα Διαθεματικό Εργαστήρι Δημιουργικής Κίνησης

Μαρία Καμπέρη

Σε μια κοινωνία η οποία κινείται με ιλιγγιώδεις ρυθμούς, με συνεχείς καινοτομίες και πολύ συχνά με αχρείαστες πληροφορίες, η εκπαίδευση των παιδιών χτίζει αξίες και παρέχει εφόδια ζωής για τα παιδιά.

Η εκπαίδευση αποτελεί τον πυρήνα της κοινωνίας και οφείλει να εμπλουτίζεται, να καινοτομεί, να εξελίσσεται και να αναζητά τρόπους έτσι ώστε να είναι ικανή να τροφοδοτεί τους νέους ανθρώπους με γνώσεις, ευκαιρίες και κίνητρα για πειραματισμό και σκέψη.

Πολύ συχνά τα παιδιά στα σχολεία διδάσκονται γνώσεις όμως δεν διδάσκονται πώς να μαθαίνουν, πώς να συνδέουν και πώς να μεταφέρουν τη γνώση στη ζωή τους. Πώς η γνώση να γίνει χρήσιμη και να είναι δημιουργική.

Τα παιδιά χρειάζονται πληροφορίες και ερεθίσματα που θα τα βοηθήσουν να ανακαλύψουν νέα πεδία εκπαίδευσης, να συνεισφέρουν στην κοινωνία, να αποκτήσουν επιθυμία να συνεχίσουν να μαθαίνουν. Να αποκτήσουν ικανότητες επίλυσης προβλημάτων. Με άλλα λόγια τα παιδιά αναζητούν μια ευεργετική εκπαίδευση η οποία θα προσφέρει καλλιέργεια τόσο πνευματική όσο και σωματική.

Οι τέχνες αποτελούσαν πάντοτε τον δρόμο μέσα στον οποίο οι άνθρωποι έβρισκαν και βρίσκουν νόημα στη ζωή τους καθώς επίσης και προσωπική ευτυχία. Ο χορός συμβάλλει στην αισθητική καλλιέργεια των παιδιών. Η ενασχόληση όλων των παιδιών με τις τέχνες αποτελεί σημαντικό εφόδιο για όλη τους τη ζωή. Το εργαστήριο «Βαλίτσα» είναι ένα μάθημα Δημιουργικής Κίνησης και Καθοδηγούμενου Αυτοσχεδιασμού, το οποίο αφορά παιδιά 6 – 12 ετών και είναι βασισμένο στο Αναλυτικό Πρόγραμμα «Αρχή». Το εργαστήριο έχει σχεδιαστεί με σκοπό την προώθηση των τεχνών στα σχολεία, μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο βοήθημα για τους δασκάλους αφού μπορεί να λειτουργήσει ως διαθεματικό μάθημα για τα μαθήματα των Ελληνικών, Ιστορίας, Αγωγής Ζωής, Μουσικής, Τέχνης, Φυσικής Αγωγής. Επίσης είναι σχεδιασμένο με σκοπό την εκμάθηση, γνωριμία με την Παραδοσιακή Κυπριακή Κουλτούρα μέσα από τον Σύγχρονο Χορό, τη δημιουργική κίνηση και τον καθοδηγούμενο αυτοσχεδιασμό, με εργαλείο το σώμα. Αναφορές στην κίνηση προέρχονται από τον R.V. Laban.

Μέσα από το κινησιολογικό και καλλιτεχνικό περιεχόμενο, οι μαθητές αποκτούν αισθητική εμπειρία. Η σύνδεση της κίνησης με τη μουσική και η ταύτιση της με την αρχική οδηγία ή το ερέθισμα, παρακινεί τα παιδιά να χρησιμοποιήσουν διαφορετικούς τρόπους σκέψης. Προσαρμόζουν τα νέα δεδομένα και κάνουν το εργαστήριο δικό τους. Στόχος μου είναι να γίνει η εκπαίδευση πιο ανοικτή υιοθετώντας νέες μεθόδους διδασκαλίας, ενσωματώνοντας τις τέχνες, χρησιμοποιώντας ποικιλία πηγών. Η αποφυγή πολύπλοκων καθοδηγήσεων και έτοιμων λύσεων θα οδηγήσει τα παιδιά στην αναζήτηση. Δάσκαλοι και μαθητές να έρθουν πιο κοντά. Να μοιράζονται κοινές εμπειρίες και δοκιμασίες μέσα από τις οποίες θα ανταλλάσσουν γνώσεις.

Ο χορός στην εκπαίδευση θα έπρεπε να κατέχει μια ουσιαστική θέση και να μπορεί να προσφέρεται σε όλα τα παιδιά. Ο χορός ως δημιουργική κίνηση προσδίδει στα παιδιά ευχάριστη και αισθητική καλλιέργεια. Έχοντας ως εργαλείο μάθησης και έκφρασης το σώμα, τα παιδιά δημιουργούν, ανακαλύπτουν, εξελίσσουν και εμπλουτίζουν ιδέες. Με τη δημιουργική κίνηση ως μέσο, τα παιδιά βελτιώνουν την προσωπικότητά τους και ενισχύουν την αυτοεκτίμησή τους.

Το εν λόγω εργαστήριο «Βαλίτσα» παρουσιάζεται και διδάσκεται στα παιδιά ως μια ευχάριστη δραστηριότητα, η οποία τροφοδοτεί τους μαθητές με γνώσεις, εμπειρίες, καινοτομίες. Το εργαστήριο παρουσιάζεται ως έργο τέχνης το οποίο χαρακτηρίζεται από ολότητα και ενότητα.

Εργαστήριο 11

Family Musicality: Ένα Σύστημα Μουσικής Αλληλεπίδρασης για Βρέφη και Νήπια με τους Γονείς τους Δημήτρης Αντωνάκης & Μαρία Πατεράκη

Γενικές πληροφορίες:

Μίμηση: Ο Kugiumutzakis θεωρεί ότι η νεογνική μίμηση προέρχεται από μια πρωταρχική τάση για το μοίρασμα δράσεων, οδηγώντας τα συναισθήματα και τις προθέσεις, αποτέλεσμα μιας δυναμικής συμπεριφοράς και δια-ψυχικής ταύτισης, η οποία μαρτυρεί το συντονισμό των κινητικών, αντιληπτικών, συναισθηματικών, κοινωνικών και γνωστικών μηχανισμών και λειτουργιών των δύο εταίρων.

Έμφυτη διυποκειμενικότητα: Για τον Trevarthen, η ανθρώπινη διυποκειμενικότητα αναφέρεται στην έμφυτη ικανότητα των συνεργατών (μητέρα-βρέφος) να αναγνωρίζουν, να επικοινωνούν και να μοιράζονται το χρόνο στον υποκειμενικό κόσμο. Η διαπροσωπική ανάπτυξη προηγείται και οδηγεί στη γνωστική ανάπτυξη.

Επικοινωνιακή μουσικότητα: Επικεντρώνεται στις μουσικές πτυχές της διυποκειμενικής επικοινωνίας (βρέφος-σημαντικός άλλος). Οι Trevarthen και Malloch τονίζουν ότι η επικοινωνιακή μουσικότητα περιλαμβάνει ρυθμικές ακολουθίες κινητικών και φωνητικών δραστηριοτήτων μέσα σε ένα επικοινωνιακό πλαίσιο και αφήγηση. Η τάση των νηπίων στην επικοινωνιακή μουσικότητα (μέσω φωνητικών, κινητικών, ρυθμικών και μελωδικών εκφράσεων, χειρονομιών ή τραγουδιών δράσης) είναι εγγενής και εκφράζει κίνητρο για συμπάθεια και συντροφικότητα.

Συναισθηματική Συνήχηση: Σύμφωνα με τον Stern, τα συναισθήματα ζωτικότητας εμφανίζονται στις διαπροσωπικές αλληλεπιδράσεις. Αυτές οι αφηρημένες μορφές συναισθημάτων λαμβάνουν χώρα με ή χωρίς την ύπαρξη κατηγορηματικών συναισθημάτων και είναι διατροφικές. Περιγράφονται από όρους όπως "έρχονται σε κύματα", "αυξανόμενη ένταση - crescendo", "φθίνουσα ένταση - decrescendo", "έρχονται και φεύγουν σαν πύκνωση και αραιώση", "έκρηξη" κλπ. Τα συναισθήματα ζωτικότητας έχουν εντελώς μουσικό χαρακτήρα και συμβάλλουν στη δημιουργία "στιγμών συνταιριάσματος", οι οποίες εμφανίζονται ως γνωσιακές αποκρυσταλλώσεις μιας διαιρεμένης - μοιρασμένης εμπειρίας.

Πολλαπλή νοημοσύνη: Οι επτά τύποι νοημοσύνης που προτείνονται από τη θεωρία του Gardner είναι: γλωσσική, μαθηματική, μουσική, χωρική, κιναισθητική, διαπροσωπική και ενδοπροσωπική. Η προσωπικότητα και η νοημοσύνη κάθε ανθρώπου είναι ένα μίγμα όλων των τύπων νοημοσύνης που περιγράφονται στη θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης.

Σκοπός του εργαστηρίου

Οι συμμετέχοντες σε αυτό το εργαστήριο θα βιώσουν μουσικές δραστηριότητες που φέρνουν στην πράξη τα στοιχεία όλων των παραπάνω θεωριών. Πολλές από αυτές χρησιμοποιούνται στην Family Musicality, σύμφωνα με την ηλικιακή ομάδα των συμμετεχόντων (βρέφη, παιδιά μικρής ηλικίας ή παιδιά προσχολικής ηλικίας).

Περιεχόμενο

Το μουσικό (ρυθμικό και μελωδικό) και κινητικό υλικό των αυθόρμητων και εγγενών αλληλεπιδράσεων των βρεφών με τους σημαντικούς άλλους. Τα παραδοσιακά και ιδιοσυγκρασιακά παιδικά τραγούδια, καθώς και τα τραγούδια δράσης. Παιχνιδοτραγούδα που περιέχουν εκπλήξεις, το απροσδόκητο αλλά και επαναλαμβανόμενες διαδικασίες ή τελετουργίες που καταλήγουν σε εκκεντρικά ξαφνιάσματα. Παιδικά τραγούδια, ρίμες, γλωσσοδέτες και ποιήματα (παραδοσιακά ή από επιλεγμένους συνθέτες). Μουσικά παραμύθια. Κλασική μουσική για παιδιά. Μουσικούς αυτοσχεδιασμούς.

Μέθοδος

Η Family Musicality δεν είναι μέθοδος. Είναι ένα σύστημα μουσικής αλληλεπίδρασης βρεφών και νηπίων με τους γονείς. Μέρος αυτού βασίζεται στην ιδέα του Orff Schulwerk αλλά και σε σύγχρονες εφαρμογές, όπως: δημιουργική ακρόαση μουσικής, χορός και μουσικοί αυτοσχεδιασμοί, μουσικά παιχνίδια, ρυθμικές ασκήσεις και τραγούδια. Το σύστημα βασίζεται στη θεωρία της επικοινωνιακής μουσικότητας (Trevarthen & Malloch), στη θεωρία της συναισθηματικής συνήχησης (Stern) και παρέχει στα παιδιά δραστηριότητες για όλους τους τύπους νοημοσύνης (Gardner).

Εφαρμογές στη μουσική εκπαίδευση

Η Family Musicality είναι ένα αναπτυξιακά και πολιτισμικά κατάλληλο σύστημα που παρέχει ένα συνεχές – γέφυρα - από τη νεογνική ηλικία έως την προσχολική ηλικία και στη συνέχεια στην πρώτη σχολική ηλικία. Παρέχει ένα περιβάλλον ασφάλειας για τα βρέφη, τα νήπια και τα παιδιά να μεταβαίνουν από το ένα στάδιο στο άλλο. Επίσης, δημιουργεί ένα συνεχές – γέφυρα - μεταξύ της τάξης και του σπιτιού, καθώς υπάρχουν πολλά κοινά μουσικά παιχνίδια και δραστηριότητες.

Εκπαιδευτική συναυλία

'Το Καρναβάλι των Ζώων'

Piano Duo Λεώνη Χατζηθωμά-Μπορισλάβ Αλεξάντροβ

'Το Καρναβάλι των Ζώων' είναι μια διασκεδαστική, διαδραστική και εκπαιδευτική συναυλία για παιδιά στην οποία θα εκτελεστεί μια διασκευή για πιάνο 4 χέρια του πασίγνωστου έργου 'Το Καρναβάλι των Ζώων' του Καμίλ Σεν-Σανς. Το Καρναβάλι των Ζώων είναι μια δημοφιλής επιλογή ρεπερτορίου για εκπαιδευτικές συναυλίες συμφωνικών ορχηστρών σε ολόκληρο τον κόσμο και θεωρείται ένα από τα αγαπημένα έργα κλασικής μουσικής για παιδιά. Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική συναυλία παρουσιάστηκε με μεγάλη επιτυχία τον Φεβρουάριο 2017 στο Τεχνόπολις20 στην Πάφο καθώς και στο Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου στην Λευκωσία.

Η συναυλία απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 4-6 χρονών. Όλα τα παιδιά συμμετέχουν ενεργά κατά τη διάρκεια της συναυλίας σε δραστηριότητες που περιλαμβάνουν μουσική και κίνηση, θέατρο και αυτοσχεδιασμό καθώς το ντούο εκτελεί τη μουσική. Οπτικά μέσα (εικόνες και βίντεο) θα χρησιμοποιηθούν για να δείξουν τις κινήσεις των ζώων στην καθημερινότητα τους.

Οι εκπαιδευτικοί στόχοι της συγκεκριμένης συναυλίας βασίζονται στους στόχους του αναλυτικού προγράμματος μουσικής της Κύπρου για τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα και επικεντρώνονται στα ακόλουθα:

Τα παιδιά θα πρέπει:

- να αναγνωρίσουν πως μουσικά στοιχεία όπως η ταχύτητα, η δυναμική και η άρθρωση μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να περιγράψουν μια εικόνα
 - να αναφερθούν στα μουσικά στοιχεία της ταχύτητας, δυναμικής και άρθρωσης για να περιγράψουν πως μπορεί αν ακουστεί ως ήχος μια εικόνα που φαντάζονται
 - να εκφράσουν με κίνηση αλλαγές στην ταχύτητα, δυναμική και άρθρωση
 - να αναγνωρίσουν το στοιχείο της επανάληψης μιας φράσης σε ένα μουσικό κομμάτι και να το αποδώσουν με κίνηση
 - να αυτοσχεδιάσουν ένα μουσικό κομμάτι με τη φωνή τους
- Θα εκτελεστούν οι ακόλουθες κινήσεις από το έργο:
- Εισαγωγή και Βασιλικό Εμβατήριο του Λιονταριού
 - Κότες και Πετεινοί
 - Χελώνες
 - Ο ελέφαντας
 - Ενυδρείο
 - Φινάλε

Η εκπαιδευτική συναυλία θα διαρκέσει 45 λεπτά.

Συναυλία

Παιδική χορωδία "Μελωδίες και Χρώματα"

Δήμητρα Ορφανίδου

1. Το χρυσαλιφούρφουρο σε στίχους Μαριανίνας Κριεζή και μουσική του Νίκου Κηπουργού από τη Λιλιπούπολη
2. Ο Κεμάλ σε στίχους Νίκου Γκάτσου και μουσική Μάνου Χατζιδάκι
3. Οδός ονείρων σε στίχους και μουσική Μάνου Χατζιδάκι
4. Εφτά τραγούδια θα σου πω σε στίχους Μιχάλη Κακογιάννη και μουσική Μάνου Χατζιδάκι
5. Το μαγισσάκι σε στίχους του Οδυσσέα Ελύτη και μουσική της Νένας Βενετσιάνου
6. Παιδικά παιχνίδια σε στίχους της Λίνας Νικολακοπούλου και μουσική του Σταμάτη Κραουνάκη
7. Πήρα κόκκινα γυαλιά σε στίχους και μουσική του Σταμάτη Κραουνάκη
8. Τραγούδι κοριτσιού (Γεια σου κύριε Μενεξέ) σε στίχους Οδυσσέα Ελύτη και μουσική Δημήτρη Λάγιου